

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 17.04.2026

nr 1.2-2/35-1, SOM/26-
0442/-1K

Meie 21.05.2026

nr 8-2/3021

Rahvatervishoiu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (rehabilitatsioonisüsteemi muudatused) eelnõu kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Sotsiaalministeerium (SoM) on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks rahvatervishoiu seaduse (RTHS) muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (rehabilitatsioonisüsteemi muudatused) eelnõu.

Justiits- ja Digiministeerium (JDM) kooskõlastab eelnõu märkustega.

I. Sisulised märkused

- 1. Eelnõu § 1 p 2 (kavandatud RTHS § 13⁷ lg 6 p 4)** kohaselt dokumenteerib rehabilitatsiooniteenuse osutaja ehk tervishoiuteenuse osutaja (TTO) muu hulgas rehabilitatsiooniteenuse kokkuvõtte. Kavandatava RTHS § 13⁷ lg 7 alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega rehabilitatsiooniteenuse dokumenteerimise täpsema andmekoosseisu. Eelnõu § 8 p 2 (kavandatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) § 59² lg 1 p 4) kohaselt edastab TTO rehabilitatsiooniteenuse kokkuvõtte tervise infosüsteemi. Seejuures TTKS § 59² lg 2 kohaselt kehtestatakse tervise infosüsteemi edastatavate andmete täpsem koosseis sama sätte alusel antavas määruses. Eeltoodust tulenevalt tõusetub küsimus, kas TTKS-i alusel kehtestatud määrus hõlmab juba rehabilitatsiooniteenuse kokkuvõtte andmestikku ning kas RTHS § 137 lg 7 alusel kavandatud määrus toob seega kaasa dubleerimise. Lisaks juhime tähelepanu, et rakendusaktide väljatöötamisel tuleb kavandatavate muudatuste tõttu ajakohastada ka tervise infosüsteemi põhimäärust, mis näeb ette infosüsteemi kogutavate andmete koosseisu.
- 2. Seletuskirja lk 1** on selgitatud, et andmed koondatakse tervise infosüsteemi (heaoluplaani) ning inimese teekonda toetab terviseteejuht. Järgmisel leheküljel on märgitud, et eelnõu on seotud teise rahvatervishoiu seaduse jt sellega seotud õigusaktide muutmise eelnõuga¹, millega luuakse valdkonnaülene koordinatsiooniteenus ning määratakse terviseteejuhi roll teenuse korraldamisel ja dokumenteerimisel (näiteks märkamisleht ja heaoluplaan). Selle eelnõu kohaselt koostab heaoluplaani terviseteejuht. Antud juhul ei ole edastatavate andmete protsess üheselt selge, sest jääb mulje, et rehabilitatsiooniteenuse kokkuvõtte on heaoluplaani osa, kuid samas on see siiski eraldiseisev andmestik, mille TTO on kohustatud edastama tervise infosüsteemi. Arvestades, et

¹ [Rahvatervishoiu seaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse \(tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi koostöö\) eelnõu](#)

esitasime eelnevalt viidatud eelnõu kohta mitmeid märkusi andmetöötluse regulatsiooni osas, on ka käesoleva eelnõuga reguleeritavast andmetöötlusest kohati keeruline aru saada. Palume seletuskirjas täpsemalt selgitada andmete töötlemise protsessi.

3. **Eelnõu § 6 p-ist 6 ja § 7 p-ist 2 (kavandatud sotsiaalhoolekande seaduse § 160¹¹ ja sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 39³)** ilmneb, et alates 1. oktoobrist 2027 sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse andmeid enam sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse ja sotsiaalkaitse infosüsteemi ei edastata ning TTO-d dokumenteerivad teenuse osutamise enda infosüsteemis ja edastavad rehabilitatsiooniteenuse kokkuvõtte tervise infosüsteemi. Juhul, kui tõlgendame eelnimetatud punkte õigesti, siis palume seletuskirjas selgitada nimetatud sätete juures ka andmete töötlemise praegust ja alates 1. oktoobrist 2027 toimuvat andmetöötlust vastavalt tegelikule olukorrale. Seletuskiri kahjuks nende kahe sätte kohta selgitusi ei anna.
4. **Eelnõu § 1 p 2 (kavandatud RTHS § 13⁹)** sätestab, et rehabilitatsioonimeeskonna liikmeks võib olla isik, kellel on selleks vajalik erialane ettevalmistus või sobiv kutse- või kõrgharidus, ning et rehabilitatsioonimeeskonna liikmele esitatavad täpsemad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Seejuures on eelnõuga kehtetuks tunnistatavas SHS §-is 68 rehabilitatsioonimeeskonna nõuded senini sätestatud seaduse tasandil. Seletuskirja lk 15 on selgitatud, et meeskonnas töötavatel kliinilisel psühholoogil, psühholoog-nõustajal ja toitumisnõustajal peab olema tagatud erialast lähtuv kutse määruks välja toodud tasemel. Kvalifikatsiooninõuete kehtestamine kujutab endast põhiseaduse (edaspidi ka PS) § 29 riivet. PS § 29 lõike 1 kohaselt on inimesel õigus valida endale vabalt tegevusala, elukutse ja töökoht. Nimetatud säte hõlmab isiku õigust, et riik ei sekkuks põhjendamatult tegevusala, elukutse ja töökohta vaba valiku õigusesse. Samas ei ole see õigus absoluutne ning seadusandja võib põhjendatud juhtudel piirata inimese valikuõigust.

Eeltoodust tulenevalt palume seletuskirja punktis 6 kajastatud analüüsi täiendada PS § 29 kohase põhiõiguse vaatest ning muu hulgas põhjendada, miks on kvalifikatsiooninõuete täpsustamine kavandatud määruks tasandile (sh kuidas on tagatud volitusnormi piisav selgus ja piirangute proportsionaalsus).²

II. Märkused eelnõu mõju kohta

5. Eelnõu seletuskirja sisukokkuvõttes leitakse, et ühekordne halduskoormuse kasv kaasneb vaid tervishoiu- ja sotsiaaltöötaja poolt märkamislehe täitmisega uute andmeväljade osas. Esmalt märgime, et riigi- ja omavalitsusasutuste töötajaskonnale avalduvad muudatused töökoormuse kasvu või kahanemisena. Teiseks, ei ole tegemist ühekordse koormusega, kui lisanduv uus tegevus jääb püsivalt kehtima. Kolmandaks, ei ole aga halduskoormusele kokkuvõtvalt antud praegune hinnang täpne seetõttu, et eelnõuga kavandavatest muudatustest ja sellele vastavast seletuskirjast leiab mitmeid näiteid kasvavast halduskoormusest ja -kulust. Eelkõige kaasneb koormuse kasv sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseosutajatele, kellest osadele kaasneb vajadus viia end uute nõuetega vastavusse, välistamata seejuures, et neil tuleb taotleda ka tegevusluba. Samuti tuleb teenuseosutajatel muuta oma tööprotsesse, võtta kasutusele uued digilahendused, koolitada personali, sõlmida uusi lepinguid ning tulla toime kasvava nõudlusega teenuste järele. Seletuskirjas on leitud, et keerulisem võib see olla väiksematele teenuseosutajatele ning võimatuks ei peeta ka olukorda, kus mõningatel neist tuleb nende teenuste osutamisest ka loobuda. Tõsi, muudatustega väheneb halduskoormus omakorda teenusesaajate ehk abivajavate inimeste ja nende lähedaste või hooldajate jaoks, kes hoiavad edaspidi kokku praegu asjaajamisele kuluvat aega, kuigi ka siin võib alguses ühelt süsteemilt teisele üleminek tekitada omajagu segadust. Palume praegu sisukokkuvõttes toodud järeldused halduskoormuse kohta eelnimetatud põhjustel üle vaadata ning kindlasti arvestada sellega, et koormuse käsitlemisel tuleb alati tuua välja ka sellest mõjutatud sihtrühm.

² Vt selle kohta ka [haldusjuhist Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi \(EL\) 2018/958, 28. juuni 2018](#), milles käsitletakse uute kutsealasid reguleerivate õigusnormide vastuvõtmisele eelnevat proportsionaalsuse kontrolli, rakendamiseks.

6. Kuigi käesoleva eelnõuga seotud teise rahvatervishoiu seaduse jt sellega seotud õigusaktide muutmise eelnõu³ jätsime kooskõlastamata, mh terviseteejuhi rolliga ja tema kaudu toimuva andmetöötlusega seotud puuduste tõttu, juhime siiski tähelepanu, et viidatud eelnõu kohaselt saab terviseteejuht inimesele valdkonnaülest koordinatsiooniteenust pakkuda üksnes tema nõusolekul, mis ilmselt kehtib ka rehabilitatsiooniteenuse korral. See asjaolu ei kajastu aga nt seletuskirjale praegu lisatud joonisel 2. Leiame, et see võib mõju avaldada sotsiaalse rehabilitatsiooni süsteemi tulevasele efektiivsusele ning oodatava kokkuhoiu suurusele. Palume seletuskirjas põhjendada, kui seda asjaolu tulevaste muudatuste juures siiski oluliseks ei peeta.
7. Eelnõu seletuskirja mõjuanalüüsis leitakse, et muudatuste järgselt on sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid võimalik pakkuda väiksemas mahus kui seni, mis rõhutab vajaduspõhise pakkumise olulisust. Tervishoiuteenuste süsteemiga liitumisel muutuvad sotsiaalse rehabilitatsiooni teenused seletuskirjas toodu põhjal eelduslikult aga isegi kuni kaks korda kallimaks. Samas on kavas hakata lähtuma inimese tegelikust rehabilitatsioonivajadusest, mis tähendab näiteks, et seni formaalsel põhjusel teenusest kõrvale jäänud isikud võivad samuti hakata teenust saama. Samuti paraneb lihtsustuste tõttu teenuste üldine kättesaadavus ning nii võib potentsiaalne teenusesaajate arv seletuskirja kohaselt kasvada hinnanguliselt ka 5-20% ehk mitme tuhande abivajaja võrra. Seetõttu tekib küsimus, kuidas ikkagi suudetakse tagada tulevase teenuse piisav kvaliteet ja abivajajate hõlmatus ning kas selleks piisab ainuüksi praeguse korralduse muutmisest, kus teenust osutati dubleerivalt või tehti seda olukorras, kus vajadust enam ei olnud. Seletuskirja mõjuanalüüsis on selle kohta kokkuvõtvalt märgitud, et *mõju realiseerumine sõltub eelkõige sellest, kas teenuste maht, rahastus ja korraldus on omavahel tasakaalus*. Palume seletuskirja mõjuanalüüsi sellest perspektiivist täiendada, andes mh hinnangu ka sellele, millised on selle tasakaalu saavutamise suurimad riskid.
8. Eelnõuga kaasneva olulise mõju tõttu soovitame viia läbi ka eelnõu muudatuste mõju järelhindamise. Selle võib ühildada nt praegu menetluses oleva ning tihedalt seotud rahvatervishoiu seaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse mõju järelhindamisega⁴.
9. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja ning selle lisa failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõjuanalüüsi kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

³ [Rahvatervishoiu seaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse \(tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi koostöö\) eelnõu](#)

⁴ Järelhindamise kohustust sisaldava normi vormistamise võimaluste kohta eelnõus soovitame lähemalt lugeda [järelhindamise korraldamise juhendist](#)

1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
3. Seletuskirja lisa fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Kristel Soodla 5687 2650
kristel.soodla@justdigi.ee

Joel Kook
Kristel Niidas